

Pertti Vakkari

Kirjasto-opista informaatiotutkimukseksi

Näkymiä koulutuksen 50-vuotistaipaleelta

Vakkari, Pertti, Kirjasto-opista informaatiotutkimukseksi : näkymiä koulutuksen 50-vuotistaipaleelta [From subacademic library education to academic information studies]. *Informaatiotutkimus* 15 (4): 145–150, 1996.

In this essay for the 50th Anniversary of library education in Finland, at the University of Tampere, the development of the education is outlined. The education started in 1945, with one year courses in librarianship. The education was moved into the faculty of social sciences in 1971, when a professorship and the department of library and information science was established, as the first one in the Nordic countries. At the same time, a master's and a doctoral programs were created. The department acquired a firm position at the university by following the central academic norms: the concentration on research and research education. In the beginning of the 1990s the department changed its name from library and information science into information studies as an implication of a new way of seeing the field. The change was followed by a definition of the priority areas in education and research. They are information seeking, information retrieval and information management. The next step is to form alliances with other disciplines at the university to meet the challenges of the information society.

Address: University of Tampere, Department of Information Studies, P.O.Box 607, FIN-33101 Tampere, Finland. E-mail: lipeva@uta.fi.

Välittömästi sodan päätyttyä syksyllä 1944 valtion kirjastotoimiston johtaja Helle Kannila teki ehdotuksen "kirjastovirkailijoiden säännöllisen ammattivalmistuksen" järjestämisestä Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun. Tarkoitus oli "saattaa alan koulutus vakinaiselle kannalle". Siihen asti kirjastonhoitajia oli kouluttu epäsäännöllisin väliajoin kirjastonhoitajain valmistuskursseilla, joita valtion kirjastotoimisto rahoitti, tai korkeakoulukirjastojen sisäisin tutkiminoin.

Kannilan aloite johtikin toivottuun tulokseen, kun koulutus aloitettiin YKK:ssa seu-

raavana syksynä, 1945. YKK:n valinta koulutuspaikaksi oli kahdestakin syystä luontevaa. Ensinnäkin opinahjon tarkoituksena oli "toimihenkilöiden valmistaminen erilaisiin yhteiskunnallisiin toimiin". YKK:ssa annettiinkin opetusta ammattiin johtaviin tutkimuksiin. Tällaisia olivat mm. hallinnollinen tutkinto, kunnallistutkinto, sanomalehtitutkinto ja sosiaalihuoltajatutkinto. Voidaan sanoa, että YKK oli oman aikansa ammattikorkeakoulu. Toisaalta YKK:n tarkoituksena oli "yhteiskunnallisen kansalaissivistyksen kohottaminen tieteellisten opintojen

ja tutkintojen avulla”. Sen erityispiirteenä oli tarjota mahdollisuudet opintoihin myös sellaisille kansalaispiireille, joilla ei ollut mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkintoa. Näin ollen kirjasto-opintojen ottaminen korkeakoulun ohjelmaan palveli epäsuorasti kansansivistyksen päämäärää.

Helle Kannilalla oli selkeä käsitys siitä, että ”sellaista tärkeää sivistystehtävää kuin kirjastotoiminta ei voi enää perustaa vapaaehtoisen, palkattoman ja ammattitaidottoman työn varaan”. Kirjastonhoitajain koulutus oli siis ammatillistettava järjestämällä sille vakinaiset puitteet. Kannila myös piti huolen siitä, että uudelle tutkinnolle oli kysyntää aivan alusta lähtien. Valtion kirjastotoimikunta näet teki lokakuussa 1945 päätöksen, jonka mukaan kirjastotutkinto antoi pätevyyden kunnallisten kirjastojen päätoimisiin virkoihin. Kannilan ehdotuksesta saatiin aikaan myöhemmin päätös, joka kytki kirjastojen valtionavun näihin muodollisiin pätevyysvaatimuksiin.

Kannilan aloitteesta syntynyt kirjastonhoitajien korkeakoulutasoinen koulutus toimi lähtölaukauksena alan professionalisoinnille. Yhteiskunnassa nähtiin kehittyneen sellainen toiminnan alue, jota ei voitu menestyksekkäästi hoitaa ilman omaa ammatillista koulutusta. Tämä kirjastoalan professionaalistumiskehitys oli samanaikainen moneen muun ammattialan kanssa. Se liittyi suomalaisen yhteiskunnan suureen rakennemuutokseen toisen maailmansodan jälkeen. Maamme kehitys maatalousvaltaisesta teollisuusyhteiskunnaksi muutti yhteiskunnan rakenteita nopeasti. Elinkeino-, ammatti- ja koulutusrakenteiden eriytyminen on ollut tunnusomaista tälle kehitykselle. Se toi mukanaan uusia elinkeinohaaroja sekä synnytti uusia ammattitaitovaatimuksia. Ne puolestaan johtivat uusien koulutusmahdollisuuksien luomiseen eriytyville ammattiteille. Suomi ei tullut enää toimeen aikaisemmilla tutkinnoilla ja opinaloilla.

Kirjastokurssin sisältö omaksuttiin melko suoraan valtion kirjastotoimiston kurssista, joka ilmeisesti oli saanut vaikutteita muiden Pohjoismaiden vastaavista kursseista. Se sisälsi opintojaksot 1) kirjasto-olot meillä ja muualla, 2) kirjastohallinto, 3) kirjastorakennukset ja niiden sisustus, 4) luetteloimi-

nen ja luokitus, 5) kirjan historia, valmistus ja kauppa, 6) kirjallisuuden tuntemus, 7) bibliografiat ja hakuteokset, 8) lasten ja nuorison kirjastot sekä 9) lukuharrastukset. Lisäksi vaadittiin oppimäärät kansansivistysopissa (aikuiskasvatuksessa), kirjallisuuden historiassa sekä yhdessä yhteiskunnallisen opetusjaoston aineessa.

Opintojen rakenne säilyi melko muuttumattomana 1950- ja 1960-luvun. Syynä tähän oli varmasti se, että rakenteen katsottiin vastaavan ammatin vaatimuksia. Sillä lienee myös vaikutuksensa, että opetuksesta vastasi yksi lehtori vuodesta 1949 vuoteen 1960, jolloin perustettiin toinen lehtoraatti.

Rakennemuutuksesta vakiintumiseen

Paineita kirjastokoulutuksen kehittämiseen alkoi kasautua 1960-luvun puolimaissa. Sekä yleinen että tieteellinen kirjastolaitos alkoivat 1960-luvulla elää rakenteellista murrosaikaa. Kirjastolain muutos 1962 antoi yleisille kirjastoille runsaasti lisäresursseja toiminnan kehittämiseksi. Toimintaedellytysten paraneminen heijastui pian voimakkaasti enentymisenä käyttönä. Myös tieteelliset kirjastot joutuivat uusien haasteiden eteen. Korkeakoulujen opettajien ja etenkin opiskelijoiden määrä kasvoi 1960-luvulla runsaasti. Korkeakoulukirjastot joutuivat kasvavan käyttöpaineen vuoksi tehostamaan toimintaansa. Kirjastojen kysynnän ja tarjonnan kasvu sekä uusien toimintojen kehittäminen edellyttivät tuekseen tutkimus- ja kehitystoimintaa. Myös kirjastonhoitajakoulutuksen kehittämistä vaadittiin. Ammattikunnan kannalta kyse oli myös välineestä statuksen kohtamiseen.

Kehityspaine johti kirjastotutkimuksen lakauttamiseen opetusjaostossa sekä kirjastotieteen ja informatiikan oppituolin että laitoksen perustamiseen yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan syksyllä 1971. Laitos on laatuaan ensimmäinen Pohjoismaissa. Lisäresursseista, professuurista ja assistentuurista, sekä tiedekuntaan siirtymisestä huolimatta opetuksen ja ennen muuta tutkimuksen kehittäminen eivät sujuneet käden käänteessä. Mielikuvani mukaan kirjastotieteen

approbatur- ja cum laude approbatur -opinotojen rakenne vuonna 1972, kun aloitin opinnot Tampereella, eivät radikaalista poikenneet siitä mitä ne olivat 1950- ja 1960-luvulla. Oma kokemukseni todistaa myös sen, että tutkimuksenkin kehittäminen oli tuolloin varsin ohdakkeista. Olin 1970-luvun puolimaissa laitoksella siinä kolmen maisterin ja yhden yht.yo:n tutkinnonuudistusryhmässä (FYTT), jonka yhtenä tehtävänä oli tieteellistä alan opinotoja. Vaikka ryhmä tarttuikin innolla työhönsä, jälkikäteen arvioiden meidän edellytyksemme tutkimuksellisten aspektien huomioon ottamiseen olivat niukat. Eihän kenelläkään meistä ollut varsinaista tutkimuskokemusta.

Tuulta laitoksen purjeisiin antoi professorin täyttäminen vakinaisesti vuoden 1977 lopussa. Vuosikymmenen alun välivaiheen jälkeen Marjatta Okko vakiinnutti ja suuntasi laitoksen toimintaa monin tavoin. Henkilöresurssien vahvistamisen ohella hän linjasi laitoksen toimintaa kolmeen merkittävään tavoitteeseen. Ne ovat jatkuvasti kantavina laitoksen toiminnassa. Ensinnäkin hän painotti kansainvälisen yhteistyön merkitystä. Hän opasti osallistumaan kansainväliseen ammatilliseen ja tieteelliseen keskusteluun antamalla panoksen alan kokouksiin ja julkaisuihin. Hän näki myös elintärkeäksi kasvattaa kirjastotieteen ja informatiikan ensimmäisen tutkijasukupolven, mikä merkitsi jatkokoulutuksen vahvistamista. Hän myös korosti tutkimuksen olevan kiinteä osa tieteenalalaitoksen jokapäiväistä työtä. Professori Okon kaudella laitos integroitiin toiminnaltaan ja arvostukseltaan osaksi yliopistoyhteisöä sekä saavutettiin jalansija alan kansainvälisessä tutkijayhteisössä. Ratkaisevaa tälle kehitykselle oli akateemisten normien omaksuminen. Opetusjaostotutkinnon tavoitteet olivat selkeän ammatilliset. Tiedekuntatasolla opinaloja arvioidaan ja palkitaan ensi sijassa tiedeyhteisön kriteerien perusteella, joista etummaisina ovat menestyminen tutkijakoulutuksessa sekä julkaisu-toiminnassa. Laitoksen voimavarat valjastettiin näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Kun kovan työn tuloksena tiedeyhteisön hyväksyntä saavutettiin 1980-luvun loppupuoliskolla, oli taas mahdollista avautua selvemmin ammattiyhteisöön.

Kuten oppiaineen tuon aikainen nimi, kirjastotiede ja informatiikka, kertoo, laitoksella koulutettiin kirjastonhoitajia ja informaattikkoja. Alan tiedeyhteisön piirissä ja laitoksellakin pohdittiin ahkerasti 1980-luvulla ja myös tämän vuosikymmenen alussa, mitä käsite "kirjastotiede ja informatiikka" piti sisällään. Keskusteltiin siitä, mitkä ovat sen ala ja ominaispiirteet. Alan rajausta ja sen keskeisten ominaisuuksien määrittely ovat luonnollisesti yhteydessä koulutusohjelman suunnitteluun ja tutkimuksen suuntaamiseen. Keskustelu jännittyi kysymykseksi siitä, perustuuko opinala tietyn instituution, kirjasto- ja informaatiopalvelujen, varaan vai onko kyse jostain laajemmasta ilmiöstä.

Ei liene uutinen, että ratkaisu kiteytettiin jälkimmäisestä vaihtoehdosta. Seuraava kuva laitoksen hahmotusta siitä, mihin ilmiöön opinalan koulutus ja tutkimus perustuu. Se ei ole ainoa mahdollinen jäsenyys, mutta näyttää siltä, että se voittaa alaa kansainvälisessä keskustelussa.

Laajenemisesta erikoistumiseen

Hahmotuksen lähtökohta on sen yhteiskunnallisen tehtävän tai funktion kiteyttäminen, johon koulutus ja tutkimus tähtäävät. Samalla hahmotetaan perustaa myös niiden ammatilliseksi sovellutusalueeksi. Toiminnan ytimenä on "mahdollistaa pääsy haluttuun informaatioon" (facilitate access to desired information) palveltavan yhteisön tai yksilön tavoitteiden toteuttamiseksi. Määritelmä yleistää kirjastotoiminnan tarkoituksen yli laitosrajojen. Se ei kiinnitä toimintaa tiettyihin tallennetyyppeihin. Se kattaa erityyppiset järjestelyt informaation löytämiseksi ja toimittamiseksi sitä tarvitseville eri tarkoituksiin. Sen piiriin voidaan lukea toimet Kannilan ajatuksesta kirjastosta kirjojen ja ihmisten yhdistäjänä aina tietoverkkojen sisällön jäsentämiseen tietylle yhteisölle. Kyse on tietoresurssien organisoinnista niiden saamiseksi palvelemaan yhteisön tavoitteita. Toiminnalla voidaan tukea vaikkapa yksilön inhimillistä kasvua tai tuotekehittelyä. Keskeistä tehtävässä onnistumiselle on yhteisöjen ja niiden jäsenten tavoitteiden ja tiedon

tarpeiden tuntemus, tiedon löytämisjärjestelmien kehittäminen, tietovarantojen luominen yhteisön tarpeisiin sekä näiden tietoresurssien hallinto.

Laitoksella sovellettiin näitä ajatuksia koulutusohjelman ja tutkimuksen suuntaamiseen. Edellä lueteltuja ydintehtäviä, tiedontarpeita- ja hankintaa, tiedonlähteitä ja tietovarantojen luomista, tiedonhakuprosesseja sekä hallintoa voidaan opettaa ja tutkia kiinnittämättä niitä tiiviisti johonkin tiettyyn organisaatioon. Niille voidaan ajatella erilaisia sovellutusympäristöjä, kuten mikä tahansa organisaatio, joka tarvitsee toimintansa tueksi näitä toimintoja. Kun laitoksen opetusta ja tutkimusta oli linjattu tähän suuntaan, kehityksen luonnollinen tulos oli löytää opinalalle ja laitokselle nimi, joka osuvimmin kuvaa sen toimintaa. Nimen vaihto informaatiotutkimukseksi 1994 oli siis tietyn kehityksen kiteytyä eikä suinkaan yhtäkkäinen suunnanmuutos. Haluan tässä kuitenkin korostaa sitä, että koulutuksen keskeinen sovellutusalue ovat nykyisinkin kirjastot ja informaatiopalvelut. Tampereelta valmistuu henkilöitä, joilla on vankka osaaminen niiden tehtäviin.

Toinen laitoksen toimintaan merkittävästi vaikuttanut linjaus oli opetuksen ja tutkimuksen painoalojen määrittely 1990-luvun taitteessa, jolla ennakoitiin korkeakoululaitoksessa parhaillaan käynnissä olevaa strategia- ja profiloitumisprosessia. Sen ideanahan on tunnistaa kunkin korkeakoulun vahvat alueet ja pyrkiä kehittämään erityisesti niitä. Kyse on korkeakoulujen välisestä työnjaosta resurssien tarkoituksenmukaiseksi käyttämiseksi.

Vaikka laitoksen henkilöresurssit olivat vahvistuneet 1990-luvulle tultaessa niin, että vakainaista väkeä oli tusina, 10 opetuksessa ja 2 hallinnossa, oli ilmeistä, ettei sillä pystytty kattamaan tyydyttävästi koko laajentunutta vastuualuetta. Vaihtoehtoina oli levittää resurssit kattamaan keskinkertaisesti kaikki alueet tai keskittää ne muutamalle, joilla pyritään korkeaa tasoon. Vuoden kestäneiden keskustelujen tuloksena päädyttiin yksituumaisesti ratkaisuun, jonka mukaan laitoksen painoalueita ovat tiedonhankinta, tiedonhaku sekä tietohallinto. Tiedonhankinnan ja tiedonhaun alalla olimme omasta mielestäm-

me saavuttaneet kehityskelpoisen tason. Tietohallinto taas nähtiin tärkeäksi toiminnan perusfilosofiana ja eri osa-alueita yhden-tävänä alana, jota tulee kehittää. Päätös on johtanut resurssien tietoiseen suuntaamiseen painoalueille. Siitä on seurannut lisääntynyt ja syventynyt kurssitarjonta sekä tutkimuksen vahvistuminen niillä. Keskittäminen on merkinnyt asiantuntemuksen kasvua valituilla alueilla.

Merkittävänä saavutuksena pidän sitä, että laitokselle on muodostettu painoaloja noudattaen tiedonhankinnan ja tiedonhaun tutkimusryhmät, joihin osallistuu senioritutkijoiden lisäksi tutkijakoulutettavia ja graduntekijöitä. Kummassakin toimii noin 10–15 henkilöä. Molemmat osallistuvat uusien, OPM:n aloitteesta syntyneiden usean tieteenalan yhteisten tutkijakoulujen toteuttamiseen. Tiedonhankinnan tutkimusryhmällä on kaksi tutkijakoulutuspaikkaa Informaatio- ja viestintätieteiden valtakunnallisessa tutkijakoulussa ja tiedonhaun ryhmällä on kaksi paikkaa Tampereen informaatio- ja tietojenkäsittelytieteen tutkijakoulussa. Ryhmien jäsenet ovat saaneet myös kansainvälistä näkyvyyttä tutkimuksillaan.

Alan laajentamisen ja keskittämisen seurauksena resurssit supistuvat muilta alueilta. Koulutusohjelmassa tämä on merkinnyt tiettyjen kirjasto- ja informaatiopalvelu-toimien erikoiskurssien karsimista. Tästä huolimatta pidän ratkaisua onnistuneena. Linjauksilla, toiminnan ydintehtävän määrittelemisellä sekä erikoistumisella tietyille alueille laitos on onnistunut valmistautumaan parhaillaan käynnissä olevaan tietotekniseen muutokseen. Tarkoitin sillä informaation digitoitumista sekä verkottumista. Viestintämuotojen muutoksena se merkitsee siirtymistä tiedon jakelusta (distribuutiosta) kohti tiedon saantia tai ehkä paremminkin tiedon lähteille pääsyä (access). Perinteisessä joukko- viestinnässä sanoma lähetetään yhtaikaa monelle. Teknologian kehitys johtaa siihen, että sanomat tallennetaan tietokannoiksi, joista niitä sitten voidaan hakea verkkojen välityksellä käytettäväksi.

Vaikka perinteiset mediat, kuten painotuotteet, pitävät tulevaisuudessa pintansa, enenevä määrä informaatiosta, tai dokumentista laajassa merkityksessä, tulee saataville

verkkojen välitykselle tietokantoina. En tässä puutu yksityiskohtiin, kuten bibliografisten ja tekstitietokantojen yhtenemiseen, hypermediadokumenttien kehittymiseen tai siihen miten uuden tekniikan tarjoamat mahdollisuudet tulisi eri tahoilla ottaa käyttöön. Muutos tarkoittaa kuitenkin sitä, että yksilöille ja yhteisöille on tarjolla kasvava joukko uudenlaisia, verkotettuja tietoresursseja.

Toiminnan ytimessä

Jos hyväksymme sen mainitsemani idean, että ammattikunnan perustehtävä on mahdollistaa palvelemansa yhteisön jäsenille pääsy tiedon lähteille, teknologinen muutos ei tuo käsitteellisesti uutta toimintaan. Eihän dokumentin tallennemuoto voi ratkaista sitä, mitä yhteisölle tarjotaan. Verkottuminen ja informaation digitoituminen eivät muuta, saati poista sitä, että yhteisöissä tarvitaan henkilöitä, jotka osaavat eritellä sen jäsenten tiedon tarpeita ja hankintatapoja, luoda tietoresurssivarantoja, käyttää ja kehittää tiedon löytämisjärjestelmiä sekä organisoida tämä toimivaksi kokonaisuudeksi. Tämä kaikki voidaan tehdä eri yhteisöissä varsin monella tavalla tavoitteista ja resursseista riippuen. Tärkeintä on, että tehtävään tartutaan ja pohditaan sekä toteutetaan niitä mahdollisuuksia, joita kehitys avaa.

Alan osaamisella on verkkojen aikakaudella kasvava yhteiskunnallinen merkitys. Yksilöt ja yhteisöt tarvitsevat tukea verkotetun informaation löytämiseksi käyttöönsä. Se väite, että verkon hakujärjestelmät riittävät ns. loppukäyttäjien tarpeisiin ja ettei muuta tarvita, on kestävätkö. Muutaman vastaesimerkin mainitakseni, he tarvitsevat opastusta mm. tiedon löytämisjärjestelmien käytössä, niiden katteiden sekä verkossa tarjolla olevien tiedonlähteiden laadun arviointia, listoja suositeltavista sekundaarilähteistä sekä vielä pitkän aikaa välineistöä ottaa yhteyttä verkon palveluihin. Mielestäni kirjastoilla on tässä tärkeä tehtävä sosiaalisen ja tiedollisen eriarvoisuuden tasoittajana. Mm. uueissa EU:n raporteissa tietoyhteiskunnan toteuttamisesta tuodaan esiin näkemys siitä, että kirjastot voivat toimia tietoteknologisen kuilun tasoittajana eri väestöryhmien välillä.

Viime aikoina on puhuttu paljon siitä kuinka tietoteknologia johtaa eri medioiden yhdentymiseen. Viimeisin esimerkki lienee Tampereen teknisen korkeakoulun ja Nokian tutkimuskeskuksen kehittämä tietokoneen ja matkapuhelimen yhdelmä. Muuan kollega totesi viime syksynä kansainvälisessä kokouksessa, jossa pohdittiin informaatio- ja viestintäalojen koulutusta, että mikäli emme itse yhdistä osaamistamme, tietotekniikka painaa meidät siihen ennemmin tai myöhemmin. Integroituva tietotekniikka siis integroi myös eri alojen koulutusta ja tutkimusta.

Yhdentymiskehitys on otettu huomioon laitoksen toiminnassa monin tavoin. Koulutusta ja tutkimusta on suunnattu tietoverkoista tapahtuvaan tiedonhankintaan ja tiedonhakuun. Verkkojen kehittyminen on avannut yhteistyömahdollisuuksia muiden laitosten kanssa. Osoituksena tästä on tietoverkkopalveluiden maisteriohjelma sekä opinto-ohjelma, jonka toteutamme yhdessä tiedotusopin, tietojenkäsittelyopin sekä hypermedialaboratorion kanssa. Laitoksemme vastuulla ohjelmassa on verkkotiedonhaku. Maisteriohjelma on kandidaatin tutkinnon jälkeen suoritettava 40 opintoviikon opintokokonaisuus. Se aloitetaan vuoden 1997 alussa ja siihen valitaan 21 opiskelijaa. Opinto-ohjelma puolestaan on laaja opintokokonaisuus, johon opiskelija voi valita sopivia kursseja näiltä laitoksilta. Yhdistämällä laitosten asiantuntemus tietoverkkopalvelujen alueella voidaan opiskelijoille antaa syvemmät tiedot ja siten vahvistaa heidän asemaansa työmarkkinoilla.

Alojen yhdentymisenä voidaan pitää myös sitä, että vuonna 1997 laitoksella aloitetaan arkisto- ja asiakirjahallinnon koulutus. Se täydentää laitoksen koulutusprofiilia. Koulutusta on suunnitellut Opetusministeriön apurahan turvin Kansallisarkiston ja laitoksen edustajista koottu työryhmä. Asiakirjahallinto integroidaan osaksi laitoksen koulutusohjelmaa. Tarkoitus on tarjota aineja syventävissä opinnoissa 22 opintoviikon paketti sekä mahdollisuus tehdä pro gradu tutkielma aihepiiristä. Integroidussa koulutusohjelmassa maisterin tutkinnon suorittanut saa jatko-opintokelpoisuuden arkisto- ja asiakirjahallinnon opintoihin. Alalla voidaan siis suorittaa tohtorin tutkinto. Yliopisto saa

vuoden 1997 tulossopimuksessa alustavat resurssit aloittaa koulutus.

Kirjastoituva yhteiskunta

Maanosamme ja maamme kamppailee huomattavien taloudellisten ongelmien kanssa. Ne varjostavat kaikkea toimintaa. Myös edustamallamme alalla resurssien niukkeneminen on arkipäivää. Palvelualoilla on nähtävissä automaation seurauksena samanlainen työpaikkoja vähentävä kehitys kuin teollisuudessa. Automaatio mahdollistaa voimistuvan siirtymisen henkilökohtaisesta palvelusta itsepalveluun. Resurssien supistuminen vauhdittanee tätä kehitystä. Ammatiamme varjostavista pilvistä huolimatta emme toimi auringonlaskun alalla.

Maailmanlaajuisesti keskustellaan siirtymisestä informaatioyhteiskuntaan. Sen keskeisenä piirteenä on tietoteknologian, tieto-

verkkojen ja digitaalisen informaation hyödyntäminen eri elämänalueilla. EU ja sen jäsenvaltiot luovat kunnianhimoisia tietoyhteiskuntastrategioita. Yksityiset ja julkiset yhteisöt investoivat huimia summia jouduttaakseen tätä kehitystä. Muutoksen yhtenä seurauksena on verkoissa olevan informaation tarjonnan raju kasvu. Tarjolla tulee olemaan perinteisten elektronisten dokumenttien ohella runsaasti mm. erilaista palveluja koskevaa tietoa. Yhteiskunnan eri sektoreilla on kasvava tarve saada käyttöönsä asiantuntemusta, jonka avulla tarjottava tieto voidaan kuvata ja järjestää siten, että käyttäjät löytävät tiedon paljoudesta haluamansa. Tarvitaan siis henkilöitä, jotka osaavat arvioida ihmisten tiedontarpeita ja -hankintaa, heidän tapaansa jäsentää etsimään tietoja sekä kehittää tältä kannalta tiedonhakujärjestelmiä ja tietovarantoja. Sanalla sanoen, tarvitaan kirjastonhoitajia.

Hyväksytty julkaistavaksi 2.7.1996.

TIEDOKSI

Uusia julkaisuja

Järvelin et al., A deductive data model for thesaurus navigation and query expansion / Kalervo Järvelin & Jaana Kristensen & Timo Niemi & Eero Sormunen & Heikki Keskustalo. Tampere – Åbo – Oulu: Tampereen yliopisto, informaatiotutkimuksen laitos, 1996. - (Finnish Information Studies 5). 69 s.

Lehtonen, Eeva-Liisa, Kauppasivistyksen muistista virtuaalikirjastoksi : Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto 1911–1996. Helsinki: Helsingin kauppakorkeakoulu, 1996. - (Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja D-235). 150 s.

Mundus Librorum : kirja- ja oppihistoriallisia tutkielmia : juhla kirja Esko Häklin täytessä 60 vuotta 30. marraskuuta 1996. Helsinki: Helsingin yliopiston kirjasto, 1996. - (Helsingin yliopiston kirjaston julkaisuja 62). 496 s.

Yhdistyksen valinnat 1997

Informaatiotutkimuksen yhdistys valinnut uudeksi puheenjohtajakseen professori Sara von *Ungern-Sternbergin*.

Hallituksen jäseniksi valittiin Maija-Leena Huotari, Mirja Iivonen, Riitta Kärki, Reijo Savolainen, Markus Sommers, Vesa Suominen ja Kimmo Tuominen. Varajäseniä ovat Carita Bjön, Jaana Kristensen ja Juha Piukkula.

Informaatiotutkimus-lehden päätoimittajana toimii vuoden 1997 alusta lähtien ylikirjastonhoitaja (emer.) *Oili Kokkonen*.

Åbo akademissa vaihdettiin laitoksen nimi

Åbo akademien institutionen för biblioteksvetenskap och informatik on vaihtanut nimensä. Uusi nimi on *institutionen för informationsförvaltning*.